

Луцик М. В.

студентка 1-го курсу Інституту прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»

АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ, ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ

Конфіденційність стосунків юриста та клієнта, дотримання професійної юридичної таємниці є фундаментальною традицією у світовій юридичній практиці. Там, де панує право, завіса конфіденційності не може бути піднятою навіть тоді, коли приховані відомості мають суттєве значення для спра- ви.

Під захистом професійної юридичної таємниці треба розуміти сукупність правових засобів, спрямованих на визначення обсягу конфіденційних відомостей, а також на встановлення:

- обов'язку юриста зберігати конфіденційність відомостей, які відносяться до професійної таємниці;

- права (привілею) юриста відмовитись надавати інформацію, яка є професійною таємницею, третім особам;

- обов'язку державних органів, фізичних та юридичних осіб утримуватись від намагань незаконного отримання відомостей, які відносяться до професійної таємниці;

- відповідальності за розголошення відомостей, які відносяться до професійної таємниці.

Важливість збереження юридичним радником професійної таємниці обумовлена, по-перше, тим, що тільки таким чином є можливим спонукати клієнта дати повну інформацію щодо обставин справи, без чого надати юридичну консультацію просто неможливо. Клієнт не повинен побоюватися розголошення юристом конфіденційних відомостей ні третім особам, ні суду, ні іншим державним органам. По-друге, західна юридична традиція вважає законодавчий захист конфіденційності стосунків юриста та клієнта необхідним елементом забезпечення рівності сторін у змагальній системі судового провадження.

Відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» збереження адвокатської таємниці є професійним обов'язком адвоката. Згідно статті 22 згаданого закону адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності. Особи, винні в доступі сторонніх осіб до адвокатської таємниці або її розголошенні, несуть відповідальність згідно із законом.

Відповідно до статті 23 (Гарантії адвокатської діяльності) Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» забороняється вимагати від адвоката, його помічника, стажиста, особи, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням, а також від особи, стосовно якої

припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю, надання відомостей, що є адвокатською таємницею. З цих питань зазначені особи не можуть бути допитані. Забороняється проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності.

Норми українського законодавства в цілому світовим стандартам відповідають. Гарантії захисту адвокатської таємниці передбачені навіть на випадок здійснення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, тимчасового доступу до речей і документів адвоката. А якщо обшукується житло клієнта? І якщо у клієнта вдома є письмова консультація адвоката? Ще у 1982 році Європейський Суд (European Court of Justice не плутати з Європейським судом з прав людини) постановив знакове рішення у справі C-155/79 *AM&S Europe Limited v Commission of the European Communities*. Суть спору: в ході розслідування можливих конкурентних дій посадові особи Єврокомісії зажадали від англійської компанії *AM&S Europe Limited* документи для ознайомлення. Представники компанії заявили, що частина витребуваних документів не підлягає наданню, оскільки є захищеними адвокатською таємницею. Компанія готова була надати для ознайомлення лише окремі частини документів, що підтверджували б їх конфіденційність.

Чинovníки, не заперечуючи поваги до адвокатської таємниці, висловили сумнів у тому, що можуть визнати документи конфіденційними, не ознайомившись з ними повністю. Натомість вони пообіцяли у випадку, якщо за результатами вивчення документів вони погодяться з їх статусом захищених адвокатською таємницею, «забути» інформацію та не використовувати конфіденційні відомості в подальшому розслідуванні.

Європейський Суд своїм рішенням підтвердив право компанії не надавати документи, що стосуються отримання юридичних послуг від незалежного юридичного радника. Зміст таких документів на думку Європейського Суду в жодному разі не повинен розголошуватися, проте мають бути надані підтвердження конфіденційного статусу витребуваних матеріалів.

Спори стосовно статусу документів мають вирішуватися у судовому порядку.

Таким чином, відповідно до світової практики, інформація, що є адвокатською таємницею, підлягає захисту і тоді, коли інформація знаходиться в руках клієнта або будь-якої іншої особи.

Проблема є надзвичайно актуальною для сучасної України. Адже непоодинокими є випадки, коли, наприклад, податківці під час перевірок вимагають розкриття суті отриманих платником податків від адвоката консультацій. Привід — зв'язування зв'язку адвокатських послуг з господарською діяльністю платника податків — клієнта.